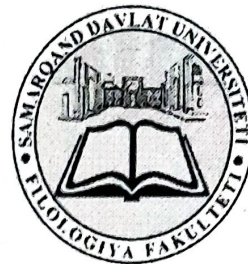

**ВАЗОРАТИ ТАЪЛИМИ ОЛЙ, ФАН ВА
ИНОВАТСИЯҲОИ RESPUBLIKAИ
ЎЗБЕКИСТОН**
**ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ
САМАРҚАНД БА НОМИ ШАРОФ
РАШИДОВ**

Ба рўйхат гирифта шуд:

№ BD-60230100-2.10

“2” 10 соли 2024

“ТАСДИК МЕНАМОЯМ”

Ректори ДДС Р.И.Халимурадов

соли 2024

ДАСТУРИ ТАЪЛИМӢ
аз фанни

ТАЪРИХИ ЗАБОНШИНОСИИ ТОЧИК

Соҳаи дониш:	200000 – Фанҳои гуманитарӣ ва санъат
Соҳаи таълим:	230000 – Забонҳо
Равиши таълим:	60230100 – Филология ва омӯзиши забонҳо (забони тоҷикӣ)

Фан/Коди модул NNILSHT1406		Соли хониши 2025-2026	Семестри IV	ECTS-Кредитҳо 6	
Фан/ Намуди фан: Мачбури		Забони таълим Тоҷикӣ		Соатҳои дарси ҳафтаина 6	
1.	Номи фан		Машғулоти аудиторӣ (соат)	Хониши мустиқил (соат)	Ҷамъи сарборӣ (соат)
	Таърихи забоншиносии тоҷик				
			72	108	180

Мақсади фан (МФ)

I. МАЗМУНИ ФАН	
МФ1	Мақсади омӯзиши фани “Таърихи забоншиносии тоҷик” аз он иборат аст, ки мутахассисони соҳаи забон ва адабиёти тоҷикро оиди пайдоиш ва инкишофи тадриҷии илми забоншиносӣ ва ақидаҳое, ки дар бораи фонетика, ҳиссаҳои нутқ олимони Юнони қадим, араб ва асрҳои миёнаи тоҷик баён кардаанд, дониши зарурӣ додан аст. Забоншиносии тоҷик дар асри XX аввалин тадқиқотҳо ва китобу дастурҳои фанӣ дар бораи илми забон – фонетика, морфология, синтаксис низ вазифаи ин фан аст.
	Вазифаи фан аз омӯзонидани пайдоиши илми забоншиносӣ, таъсири грамматикаҳои Юнони қадим ва араб ба забоншиносии тоҷик. Оиди ақидаҳои олимони асри миёна: Ибни Сино, Носири Хисрав, Форобӣ, Замахшарӣ ва дигарон дар бораи таснифоти ҳиссаҳои нутқ, аввалин китобҳои дарсӣ барои синфҳои ибтидоӣ, таснифоти ҳиссаҳои нутқ, тадқиқотҳое, ки олимони тоҷик оиди фонетика, морфология, синтаксис офаридаанд, луғатҳои қадима ва масъалаи маълумоти лексикӣ-грамматикӣ дар онҳо, тадқиқотҳо оиди услубшиносӣ, маданияти нутқ, ҳолати имрӯзаи забоншиносии тоҷик, омӯхта шудани лаҳҷаҳои забони тоҷикӣ аз тарафи олимони рус, тоҷик ва Европа маълумоти назарӣ додан иборат аст.

Мазмуни фан	
II. Қисмати асосии назарӣ (машғулотӣ маърузавӣ)	
II.I. Ба таркиби фан мавзӯҳои зерин дохил мешавад:	
Намудҳои машғулот: маъруза (М)	
M1	Муқаддима. Таърихи забоншиносии тоҷик мақсад ва вазифаҳои он Аҳамияти омӯзиши курси «Таърихи забоншиносии тоҷик». Маълумот оиди мафҳуми «Таърихи забоншиносӣ». Манбаъ ва сарчашмаҳои асосии таърихи забоншиносии тоҷик. Курси «Таърихи забоншиносии тоҷик» ва хусусиятҳои он. Алоқаи он бо фанҳои дигар. Курси «Таърихи забоншиносии тоҷик» ва давраҳои он: 1) ақида ва тадқиқотҳои олимони тоҷик (муаллифони фарҳангҳо) дар давраи пешина; 2) тадқиқот, асарҳои алоҳидаи монографи (китобҳои дарси)-и олимони тоҷик, рус ва ғайра.
M2	Забоншиносии араб ва таъсири он ба забоншиносии тоҷик Маълум аст, ки забоншиносии Юнони қадим ба забоншиносии араб таъсири бевосита дорад. Дар айни замон мактаби забоншиносии араб ба забони тоҷикӣ, хусусан, ба истилоҳот таъсири бевосита дорад, ки инро дар китобҳои аввалини сарфу наҳви тоҷикӣ ва луғатҳои қадимаи тафсири мушоҳида карда метавонем.
M3	Фаъолияти забоншиносии олимони асри миёна: Ибн Сино, Носири Хисрав, Форобӣ, Замахшарӣ ва дигарон Хизмати Ибн Сино дар соҳаи забоншиносӣ (фонетика). Маълумот оиди асари махсуси Ибн Сино «Махориҷ-ул-хуруф» ҳамчун рисолаи фонетикӣ. Аҳамияти рисолаи Ибн Сино «Махориҷ-ул-хуруф». Пайдоиши баъзе ҳарфҳо ва таснифи ҳарфҳои арабӣ. Маълумот дар бораи бахшҳои «Махориҷ-ул-хуруф». Фаъолияти забоншиносии Носири Хисрав, Форобӣ, Замахшарӣ ва дигар олимони асри миёна.
M4	Таъсири истилоҳоти забоншиносии араб дар забоншиносии тоҷик Анъанаи он дар забони адабии имрӯзаи тоҷик. Забоншиносони асри миёна, бештар ба таъсири забоншиносии араб таъсия карда, қоида қонунҳои забони тоҷикиро кашф намудаанд, ки мо инро аз истилоҳоти забоншиносӣ мушоҳида карда метавонем. Имрӯз ҳам таъсири забоншиносии араб, хусусан, дар калимасозӣ дида мешавад.
M5	Луғатҳои қадима-сарчашмаи муҳими таърихи забоншиносии тоҷик Маълумоти лексикӣ-грамматикӣ дар фарҳангҳои қадима ва тарзи

	сабти онҳо. «Фарҳанги Ҷаҳонгирӣ»-и Ҳусайни Инҷу ва қоидаҳои грамматикӣ забон. Аҳамияти «Фарҳанги Ҷаҳонгирӣ» ва оинҳои он. Ду роҳи сабти маълумоти лексикӣ-грамматикӣ дар фарҳангҳои қадима: 1) ҳамчун рисолаи алоҳида дар аввал ва охири луғат оварда шудани маълумоти лексикӣ-грамматикӣ; 2) ҳамчун мақолаи луғавӣ дода шудани маълумоти лексикӣ-грамматикӣ дар фарҳангҳо. Хусусиятҳои асосии луғатҳои қадима.
M6	Ақидаҳои забоншиносии Ибни Сино. Хизмати Ибн Сино дар соҳаи забоншиносӣ (фонетика). Маълумот оиди асари махсуси Ибн Сино «Маҳориҷ-ул-хуруф» ҳамчун рисолаи фонетикӣ. Аҳамияти рисолаи Ибн Сино «Маҳориҷ-ул-хуруф». Пайдоиши баъзе ҳарфҳо ва таснифи ҳарфҳои арабӣ. Маълумот дар бораи бахшҳои «Маҳориҷ-ул-хуруф»-и ибни Сино барин маълумотро ба самъи донишҷӯён расондан.
M7	Ақидаҳои забоншиносии Носири Ҳусрав, Насируддини Тусӣ ва Қайси Розӣ Фаъолияти забоншиносии Носири Ҳусрав, Форобӣ, Замаҳшарӣ ва дигар олимони асри миёна. Фаъолияти забоншиносии Қайси Розӣ. Нуктаҳои асосии афкори забоншиносии Қайси Розӣ. Дар натиҷаи гирифтани дониши назарӣ аз бахши мазкур донишҷӯён оиди афкори забоншиносии олимони асри миёнаи тоҷикӣ форс, таъсири забони арабӣ ба забонҳои халқҳои Осиёи Марказӣ, ақидаҳои забоншиносии Ибни Сино, Носири Ҳусрав, Насриддини Тусӣ, Шамси Қайси Розӣ, Ҳасани Нисорӣ маълумоти назарӣ пайдо мекунанд.
M8	Афкори забоншиносии Ҳоча Ҳасани Нисорӣ. Яке аз аввалин дастурнависони тоҷик, беҳтарин забоншиносии тоҷик, соҳиби “Ҷаҳор гулзор” будани Ҳоча Ҳасани Нисориро ба донишҷӯён фаҳмондан. Оиди бобҳои “Ҷаҳор гулзор” ва мавзӯҳои баррасишудаи онро ба самъи донишҷӯён расонидан.
M9	Хизмати олимони рус дар тадқиқи забони адабии тоҷик Олимони рус ҳамчун тадқиқотчиёни забони тоҷикӣ. Дар асрҳои XIX ва ибтидои асри XX омӯхта шудани забони тоҷикӣ аз тарафи олимони рус. Тадқиқотҳои онҳо оиди лаҳҷа, фонетика, морфология ва ғайра. И.И.Зарубин ва омӯзиши шеваҳои забони тоҷикӣ. Омӯхта шудани шеваи яҳудиёни Самарқанд аз тарафи И.И.Зарубин. В.С.Расторгуева – олими шинохтани лаҳчашинос. Таснифоти лаҳчаҳои забони тоҷикӣ аз тарафи В.С.Расторгуева. Маълумот дар бораи асарҳои И.И.Зарубин ва В.С.Расторгуева.

M10	Олимони тоҷик - аввалин муаллифи китобҳои дарсӣ Ташаккул ва инкишофи қоидаҳои грамматикӣ дар солҳои 20-ум. Ба майдон омадани аввалин грамматикаҳои забони тоҷик. Саидризо Ализода яке аз бузургтарин донишмандони забони тоҷикӣ. Китобҳои дарсии грамматикаи забони тоҷикӣ ва таснифи ҳиссаҳои нутқ: исм, сифат, адад, замир, феъл, зуруф, адот, робита, асвод. «Сарфу нахви забони тоҷикӣ»-и Саидризо Ализода ва аҳамияти он.
M11	Фаъолияти забоншиносии устод С.Айнӣ Устод С.Айнӣ на танҳо нависанда, адабиётшиноси мумтоз мебошад, балки забоншиноси моҳир ва нуктасанҷ низ ба шумор меравад. Мақола ва гузоришоти ӯ дар солҳои 20-ум оиди забоншиносӣ ва тозагии забони тоҷикӣ аҳамияти бузурги амалӣ ва назарӣ дорад. Устод С.Айнӣ пеш аз ҳама ба воситаи асарҳои бадеӣ, публисистӣ ва мақолаҳое, ки дар бораи забони тоҷикӣ навиштааст, тозагӣ ва соддагии онро таъмин намудааст. «Луғати нимтафсиلى барои забони адабии тоҷик» дар таърихи луғатнигорӣ мавқеи муҳим дорад.
M12	Тӯракул Зехнӣ ва фаъолияти забоншиносии ӯ Хизматҳои Т.Зехнӣ дар таҳияи китобҳои дарсӣ. Т.Зехнӣ ва таснифи ҳиссаҳои нутқ аз ҷониби ӯ: исм, сифат, шумора (адад), ҷонишин (замир), нишондиҳанда (ишорат), феъл, адотҳо, асвод. Т.Зехнӣ ва асари калонтари ӯ – «Аз таърихи лексикаи забони тоҷикӣ». Мақсад ва таълифи ин асар. «Санъатҳои бадеӣ дар шеърҳои тоҷикӣ»-и Т.Зехнӣ ва аҳамияти он. Т.Зехнӣ-луғатшинос. Мавқеи Т.Зехнӣ барои тартиб додани «Фарҳанги забони тоҷикӣ».
M13	Академик Б.Ниёзмӯҳаммадов – олими забоншинос Мавқеи Б.Ниёзмӯҳаммадов ҳамчун забоншиноси шинохтани тоҷик. Тадқиқотҳои Б.Ниёзмӯҳаммадов оиди морфология ва синтаксиси забони тоҷикӣ. Китоби «Морфология»-и Б.Ниёзмӯҳаммадов ва Л.Бузургзода ва ба дах ҳиссаи нутқ чудо кардани калимаҳо. Ақидаи олимони тоҷик оиди ин масъала.

M14	Л.Бузургзода ва ҷаъолияти забоншиносии ӯ Лутфулло Бузургзода ва хизматҳои ӯ дар соҳаҳои гуногуни забоншиносии тоҷик. Л.Бузургзода ва китоби ӯ «Фонетикаи забони адабии тоҷик». Аҳамияти ин китоб. Хизмати Л.Бузургзода дар соҳаи омӯзиши савтиҳои забони тоҷикӣ. «Фонетикаи забони адабии тоҷик» ва қисмҳои он. Хусусияти асосии онҳо. «Синтаксиси мухтасари забони тоҷикӣ»-и Л.Бузургзода ва хусусияти аҳамияти он. Омӯхта шудани шеваҳои шимолӣ аз тарафи Л.Бузургзода. Усули омӯзиши шеваҳо аз тарафи олим.
M15	Н.Маъсумӣ олими забоншинос-услубшинос Н.Маъсумӣ олими забоншинос. Омӯхта шудани инкишофи лексикаи забони тоҷикӣ аз тарафи Н.Маъсумӣ. Асарҳои мукаммали Н.Маъсумӣ «Очеркҳо оид ба инкишофи забони адабии тоҷик» ва «Забон ва услуби Аҳмади Дониш». Аз ҷониби Н.Маъсумӣ ба ду давра тақсим карда шудани тағйироти таркиби луғавии забони тоҷикӣ. Хусусиятҳои хоси ин ду давра. Н.Маъсумӣ – услубшинос. Тадқиқоти Н.Маъсумӣ оиди морфология ва синтаксис. Забон ва услуби повести «Марги судхӯр»-и С.Айнӣ ва бобҳои он. Хусусияти асосии асар.
M16	Р.Ғаффоров – забоншинос. Тадқиқоти проф. Р.Ғаффоров оиди забон ва услуби асари бадеӣ. Р.Ғаффоров – лаҳҷашинос. Тадқиқи шеваи ҷанубӣ аз ҷониби Р.Ғаффоров ва хусусиятҳои синтаксисии он. Р.Ғаффоров давомдиҳандаи мактаби услубшиносии Н.Маъсумӣ. Р.Ғаффоров яке аз олимони серсоҳаи забоншиносии тоҷик. Офаридаҳои Р.Ғаффоров дар соҳаи услубшиносӣ, шевашиносӣ ва маданияти нутқ. Аҳамият ва хусусиятҳои онҳо.
M17	Ш.Рустамов муҳаққиқи ҳиссаҳои нутқ Ш.Рустамов яке аз тадқиқотчиёни забони тоҷикӣ буда, мақола ва рисолаҳои ӯ дар забоншиносии тоҷик мавқеи муҳимро ишғол мекунад. Монографияи ӯ «Исм дар забони адабии тоҷик» яке аз асарҳои фундаменталӣ мебошад, ки тамоми хусусиятҳои грамматикӣ исро баён кардааст.
M18	Зикри баъзе таҳқиқот оиди таърихи забоншиносии тоҷик. Дар соҳаи таърихи забоншиносии тоҷикӣ ҳанӯз аз замони пешин ва ба вижа, аз замони Асади Тӯсӣ ва рӯи қор омадани аввалин луғати тоҷикии форсӣ «Луғати Фурс» ва нигоштаҳои рашидиддини Ватвот, Умари Родиунӣ, Шамс Қайси Розӣ барин донишмандон дар

	рисолаҳои бахшида ба илми бадеъ ва маълумоти пурарзиши муқаддимоти лугатҳои тафсирий, ки арзиши бузурги назарияи забоншиносӣ доранд, ба самъи донишҷӯён расондан. Ҳамчунин, солҳои охир аз ҷониби донишманди тоҷик, профессори донишгоҳи миллии Тоҷикистон Давлатбек Хоҷаев оиди таърихи забоншиносии тоҷик таҳқиқоти зиёде анҷом додааст, ки бояд ба донишҷӯён ошно намуд.
M19	Сайидризо Ализода ва фаъолияти илмӣ-эҷодии ӯ. Яке аз оилмони машҳури забоншиносии тоҷик ва асосгузори мактаби нави забоншиносӣ ва усули таълими мактабҳои миёна будан ва тарҷимону донандаи хуби забонҳо будани С.Ализодаро ба донишҷӯён омӯзондан.
M20	Маълумоти лексикӣ-грамматикӣ дар фарҳангҳо. Яке аз манобеъи бозғатимод ва дар айнаи замон хеле арзишманди таърихи забоншиносӣ будани лугатҳо, хусусан маълумоти грамматикӣ, ки дар муқаддима ва баъзе мақолаҳои луғавии фарҳангҳо баён шудааст, ба донишҷӯён омӯзонидан. Дар ин бобат, алаҳусус, мавқеи лугатҳои “Бурҳони Қотеъ”, “Ғиёс-ул-луғот” ва “Чароғи Ҳидоят” назаррас аст, ки бояд ба донишҷӯён бо санад фаҳмонида ва омӯзонида шавад.
III. Тавсия ва нишондодҳо оид ба машғулоати амалӣ: амалӣ (А) Мавзӯҳои зерин барои машғулоати амалӣ пешниҳод карда мешавад:	
A1	Афкори грамматикӣ забони арабӣ ва таъсири он ба забоншиносии тоҷик.
A2	Таъсири грамматикаи забони арабӣ ба забони тоҷикӣ.
A3	Фарҳангшиносии тоҷик ва мавқеи он дар пешрафти забоншиносӣ.
A4	Маълумоти лексикӣ-грамматикӣ дар фарҳангҳо.
A5	Таълимоти Ибни Сино Носири Хисрав оиди забоншиносӣ.
A6	Ақидаҳои забоншиносии Насриддини Тӯсӣ .
A7	Маълумот дар бораи аломат ва хусусияти аломатҳои забон.
A8	Афкори забоншиносии Қайси Розӣ.
A9	Фаъолияти забоншиносии Саидризо Ализода.
A10	«Сарфу наҳви тоҷик»-и Саидризо Ализода ва аҳамияти он дар забоншиносии тоҷик.

A11	Фаъолияти забоншиносии Тўракул Зеҳний ва Лутфулло Бузургзода ва Н.Маъсумӣ, Р.Ғаффоров дигарон.
A12	Олимони забоншиносии Самарқанд ва саҳми онҳо дар инкишофи забоншиносии тоҷик.
A13	Олимони имрӯзаи тоҷик тадқиқгари забони адабии ҳозираи тоҷик.
A14	Мактаби фарҳангшиносии тоҷику форс дар Ҳиндустон.
A15	Маълумоти грамматикӣ дар “Ғиёс-ул-лугот”
16	Маълумот дар бораи “Чаҳор гулзор”-и Хоҷа Ҳасани Нисорӣ.

IV. Намуди машғулоти семинар (C)

Оид ба фанни мазкур мавзӯҳои зерин пешниҳод карда мешавад:

C1	«Фарҳанги Чаҳонگیرӣ» ҳамчун сарчашмаи лексикографияи тоҷику форс.
C2	Сарчашмаҳои таърихи забоншиносии тоҷик.
C3	Таъсири грамматикаи забони арабӣ ба забоншиносии тоҷик (дар соҳаи фонетика, морфология ва синтаксис)
C4	Фарҳангшиносии тоҷику форс ва мавқеи он дар инкишофи забоншиносӣ
C5	Афкори забоншиносии Ибни Сино ва Носири Хисрав
C6	«Маҳориҷ-ул-хуруф»и Ибни Сино ва аҳамияти он дар таърихи забоншиносӣ.
C7	Афкори забоншиносии Насриддини Тўсӣ, Қайси Розӣ, Маҳмуди Ҳусайнӣ
C8	Саидризо Ализода – муаллифи сарфу наҳви забони тоҷикӣ.
C9	Маълумоти грамматикӣ дар Сарфу наҳви Саидризо Ализода
C10	Ба майдон омадани аввалин китобҳои забони тоҷикӣ ва хизмати забоншиносон дар ин соҳа
C11	Ҳолати имрӯзаи забоншиносии тоҷикӣ дар ҷумҳурии Ўзбекистон
C12	Калима ва ибораҳои нав баъд аз истиқлол
C13	Академик Б.Ниёзмӯҳаммадов ба сифати олими забоншинос.
C14	Устод С.Айнӣ - забоншиносии беҳамто;

C15	T.Зехнӣ муаллифи китобҳои дарсӣ.
-----	----------------------------------

V. Хониши мустақилона ва корҳои мустақилона

Мавзӯҳои зерин барои хониши мустақилона пешниҳод карда мешавад. Нақшаи календарии мавзӯҳои хониши мустақилона ва корҳои мустақилона барои фаҳми "Таърихи забоншиносии тоҷик" ба тариқи зайл омода карда шуд.

№	Мавзӯҳои хониши мустақилона
1.	Манбаҳои шаклгирӣ ва рушди таърихи афкори забоншиносии тоҷик.
2.	Афкори забоншиносии тоҷик то замони Хилофати араб.
3.	Низоми забоншиносии араб ва нақши он дар ташаккули таълимоти луғавию дастурии забоншиносии тоҷик.
4.	Аз таърихи пайдоиш ва таҳаввули забоншиносии араб.
5.	Нақши забоншиносии араб дар ташаккули таълимоти луғавию дастурии забони тоҷикӣ.
6.	Афкори забоншиносии тоҷик дар асрҳои X-XII.
7.	Афкори забоншиносии тоҷик дар асрҳои XIII-XIV.
8.	Андешаҳои Унсурулмаолии Кайковус дар мавзӯи одоби сухан гуфтан.
9.	Афкори забоншиносии тоҷик дар асрҳои XV-XVI.
10.	Афкори забоншиносии тоҷик дар асрҳои XVII-XIX
11.	Хизматҳои забоншиносии Абунаср Муҳаммад ибни Маҳмуди Форобӣ ва Абуалӣ ибни Сино.
12.	Ақидаҳои забоншиносии Асадии Тусӣ.
13.	Носири Хусрав ва андешаҳои забоншиносии ӯ.
14.	Насируддини Тусӣ ва афкори забоншиносии ӯ.
15.	Муҳаммад Шамсиддин ибни Қайси Розӣ ва хизматҳои ӯ дар боби забоншиносӣ.
16.	Хоча Ҳасани Нисорӣ аз зумраи беҳтарин дастурнависони забони тоҷикӣ.
17.	Ғозиуддин Бодшоҳи Ғозӣ ва хизматҳои ӯ дар роҳи илми забоншиносӣ.
18.	Муҳаммад Ғиёсиддин беҳтарин луғатнигору донандаи илми забоншиносии тоҷику форс.
19.	Муҳаммад Ҳусайни Бурҳон ва арзиши афкори забоншиносии ӯ.
20.	Садриддин Айний беҳтарин забоншиносии тоҷик.

Мавзуъҳои корҳои мустақилона ва хониши мустақилонаи фани “Таърихи забоншиносии тоҷик” барои кушода додан ва пурра аз худ намудани талаботҳои фани мазкур мувофиқат мекунад. Донишҷӯён дар баробари аз худ намудани мавзуъҳои маърузаӣ, ҳамчунин оид ба мавзуъҳои хониши мустақилона, корҳои мустақилона, омода шуда, бояд ба тарзи мустақил ба мавзуъҳо ҷавоб гуянд. Ҳамчунин, оид ба мавзуъҳои пешниҳодшуда навиштани реферат, омода намудани тақдирот ва гузоштан дар платформаи Ҳемис пешниҳод карда мешавад.

3.	VI. Натиҷаҳои омӯзонидани фан (компетенсияҳои ташаккулёбанда) Донишҷӯ дар натиҷаи азхудкунии фан: • дар бораи инкишофи тадриҷии забони тоҷикӣ, мақсад ва моҳияти он, афкори забоншиносии олимони асри миёнаи тоҷику форс, таъсири забони арабӣ ба забонҳои халқҳои Осиёи Марказӣ, дар асарҳои фалсафии Ибни Сино, Носири Хисрав, Насруddини Тӯсӣ баён ёфтани баъзе нуктаҳои лексикӣ-грамматикӣ забони тоҷикӣ ба <i>тасаввурот ва дониш соҳиб бошад</i>; • оиди хизмати олимони охири асри XIX ва ибтидои XX –и тоҷик, рус ва дигар халқҳо дар инкишофи забоншиносии тоҷик тасаввур дошта, донишҳои назарии оиди фанни мазкур ҳосилкардари, дар асоси афкори гузаштагон ва олимони имрӯза <i>дар амал тадбиқ карда тавонад, ба маҳорати аз онҳо истифода намудан соҳиб бошад</i>; дар таҳлили забон муқоиса намудани ақидаҳои забоншиносонро бакалавр бояд донад ва ба <i>малакаи муайян соҳиб бошад</i>.
4.	VII. Методҳо ва технологияҳои таълим: • Маърузаҳо • кейс-стадиҳои интерфаъл; • семинар (мантиқан фикр кардан, ҳучуми ақлӣ, мунозира, саволу ҷавоби тезкор, таҳлили хаттӣ намудани порчаҳои матн); • машғулотҳои амалӣ; • бо гурӯҳҳо кор кардан; • тақдирот намудан; • лоиҳаҳои индивидуалӣ; • ассисментҳо; • лоиҳаҳо барои ҷимоя кардан ва бо ҷамоа кор кардан.
5.	VIII. Талабот барои гирифтани кредитҳо: Пурра аз худ намудани мафҳумҳои назарӣ ва амалии фан, дуруст баррасӣ намудани натиҷаҳои таҳлил, иҷро намудани супориш ва вазифаҳо дар шаклҳои назорати ҷорӣ, марравӣ ва мушоҳидаҳои мустақилона доир ба ҷараёни омӯзиш, аз рӯи назорати ниҳой

6. АДАБИЁТИ АСОСӢ:

1. Воҳидов А. ва дигарон. Забоншиносии тоҷик дар асрҳои X-XVI. Самарқанд, 2007.
2. Воҳидов А. Материалҳо аз таърихи забоншиносии тоҷик. –Самарқанд, 2001
3. Ниёзмӯҳаммадов. Забоншиносии тоҷик. (Асарҳои мунтахаб) Душанбе, 1970.

АДАБИЁТИ ИЛОВАӢ:

4. Хоҷаев, Д. Афкори забоншиносии тоҷик дар асрҳои 10-16 / Д. Хоҷаев. – Душанбе: Фарҳанг ва маориф, 2013. –345 с.
5. Хоҷаев, Д. Донишномаи мухтасари таърихи афкори забоншиносии тоҷик / Д. Хоҷаев. –Душанбе, 2017. –303 с.
6. Хоҷаев, Д. Додаров О.М. Таърихи афкори забоншиносии тоҷик / Д. Хоҷаев. О.М. Додаров –Душанбе, 2022. –304 с.
7. Воҳидов А. Фарҳангшиносии тоҷикӣ форс. – Самарқанд, 2006.
8. Воҳидов А., Мачидова С. Забон аст тоҷу пудӣ маънавият. Самарқанд, 2019. – 156 ҷаҳ.
9. Зеҳний Т. Аз таърихи лексикаи забони тоҷикӣ. – Душанбе, 1984.
10. Ёринов Б. Ёзбек тилшунослиги тарихи (ёкув кўлланма). –Самарқанд: СамДУ, 1999.
11. Мӯҳаммад Ғиёсиддин «Ғиёс-ул-лугот» – Душанбе, 1987.
12. Маъсумӣ Н. Асарҳои мунтахаб. Ҷилди 2, Забоншиносӣ. – Душанбе, 1982
13. Маърупов А. Олимони рус дар таълиқи грамматикаи тоҷик. – Самарқанд, 1986. – 120 ҷаҳ.
14. Раупов Х. «Фарҳанги Ҷаҳонгирӣ» ҳамчун сарчашмаи лексикографияи тоҷикӣ форс». – Душанбе, 1973.
15. Раззоқ Ғаффаров. Суҳансанҷ ва суҳанвар. – Душанбе, 1999.
16. Хоҷаев Д. Донишномаи мухтасари таърихи афкори забоншиносии тоҷик. – Душанбе, 2017. – 304 ҷаҳ.
17. Ҷӯраев Ғ. Олими пуркор ва мураббии ғамхор. – Душанбе, 1992.

Манбаъҳои ахборӣ:

18. www.ZiyoNet.uz
19. www.wekopedia.tj
20. <http://www.foxitsoftware.com>
21. www.persianacademy.ir/UserFiles/Image/naame09.pdf
22. www.persianacademy.ir/UserFiles/Image/naame05.pdf

	Дастури фан 24 августи соли 2024 тахти баённомаи рақами 1 дар шурои таълимӣ-услубии Донишгоҳи давлатии Самарқанд ба номи Ш.Рашидов маъқул карда шудааст.
	Масъулон ба фан/модул: Х. Муртозоев – доктори фалсафа (PhD), муаллими кафедраи забон ва адабиёти тоҷики ДДС
	Муқарризон: Г.Адашуллоева - доктори фалсафа оид ба фанҳои филология (PhD) дотсенти кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои шарқи хориҷии ДДС ба номи Ш.Рашидов (тел:(97) 922 14 07) Н.Қаюмов - доктори фалсафа оид ба фанҳои филология (PhD) дотсенти Донишгоҳи педагогии Ўзбекистон ва Финландия (тел:(91) 314 46 18)

Гуруҳи кории масъул барои таҳияи дастурҳои фан ва супоришоти таълими мустақилона дар асоси фармони 301-иҷ донишгоҳ дар санаи 16 августи соли 2024:

Раис:

Масиров.

Мудири кафедра

Самуилов

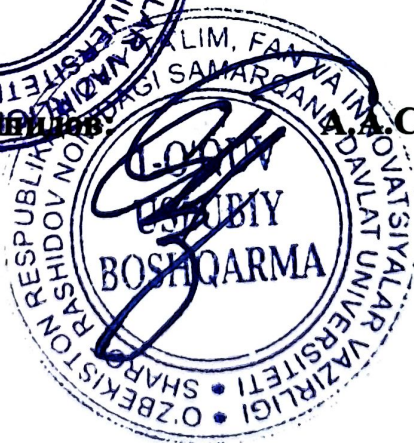
Декани факултети

Элпазаров

Проректори 1-уми корҳои

таълимии ДДС ба номи Ш.Рашидов

А.А.Солеев

Шароф Рашидов номидаги Самарқанд давлат университети
тожик филологияси ва хорижий Шарқ тиллари кафедраси ассистенти
Х.Муртозоевнинг
«Тожик тилшунослиги тарихи» фанидан тайёрланган фан дастурига

ТАҚРИЗ

Тақдим этилган фан дастури бакалавриатура таълим йўналиши талабларига мўлжалланган бўлиб, Давлат таълим стандарти ва Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги меъёрий ҳужжатларнинг талаблари асосида тузилган.

Фан дастурининг кириш қисмида муаллиф ўқитиладиган фанининг мақсад ва вазифалари, шунингдек ўқитиш усуллари кўрсатилган.

«Тожик тилшунослиги тарихи» курси бугунги кунда тожик тили ва адабиёти мутахассислиги бакалавриат босқичида амал қилмоқда. Ушбу фани ўрганиш таълим стандарти олдимизда қўйган асосий мақсад ва вазифалардан биридир.

«Тожик тилшунослиги тарихи» курсида тожик тилининг тилшунослигининг вужудга келиши, араб грамматикасини тасири, ўрта аср алломаларининг ақидалари Х-ХХ асрлар ва ХХI аср олимларининг тадқиқотлари ва тожик тилига қўшган ҳиссалари кенг ёритиб берилган.

Фан дастурида «Тожик тилшунослиги тарихи» нинг шаклланиши, ривожланиши ва ушбу фаннинг вазифалари, тожик тилшунослигининг тадқиқ қилиш методлари кенг ёритиб берилган.

Фан дастурида «Тожик тилшунослиги тарихи» фани тожик филологияси ва Хорижий Шарқ тиллари да асосий фанлардан бири бўлиши боис, уни бир қисми мустақил ишлашга ажратилган.

Хулоса, Х.Муртозоев томонидан тузилган «Тожик тилшунослиги тарихи» фани фан дастурини тилшунослик тарихини ўз ичига қамраб олади ва тожик тилшунослик назариясини босқичма-босқич кўрсатади ва уни амалиётга жорий этишини тавсия қиламан.

Ғ.Раҳимкулов, СамДУ тожик
тили ва адабиёти
кафедраси доценти, филология
фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD).

Шароф Рашидов номидаги Самарканд давлат университети
тожик филологияси ва хорижий Шарқ тиллари кафедраси ассистенти
Х. Муртозоевнинг

«Тожик тилшунослиги тарихи» фанидан фан дастурига

ТАҚРИЗ

Тақдим этилган фан дастури бакалавриатура таълим йўналиши талабларига мўлжалланган бўлиб, Давлат таълим стандарти ва Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги меъёрий ҳужжатларнинг талаблари асосида тузилган.

Фан дастурининг кириш қисмида муаллиф ўқитиладиган фanning мақсад ва вазифалари, шунингдек ўқитиш усулларини кўрсатилган.

«Тожик тилшунослиги тарихи» курси бугунги кунда тожик тили ва адабиёти мутахассислиги бакалавриат босқичида амал қилмоқда. Ушбу фанни ўрганиш таълим стандарти олдимизда қўйган асосий мақсад ва вазифалардан биридир.

«Тожик тилшунослиги тарихи» курсида тожик тилининг тилшунослигининг вужудга келиши, араб грамматикасини таъсири, ўрта аср алломаларининг ақидалари Х-XX асрлар ва XXI аср олимларининг тадқиқотлари ва тожик тилига қўшган ҳиссалари кенг ёритиб берилган.

Фан дастурида «Тожик тилшунослиги тарихи» нинг шаклланиши, ривожланиши ва ушбу фanning вазифалари, тожик тилшунослигининг тадқиқ қилиш методлари кенг ёритиб берилган.

Фан дастурида «Тожик тилшунослиги тарихи» фани тожик филологияси ва Хорижий Шарқ тиллари да асосий фанлардан бири бўлиши билан, уни бир қисми мустақил ишлашга ажратилган.

Муаллиф Х. Муртозоев томонидан тузилган «Тожик тилшунослиги тарихи» фан дастурини амалиётга жорий этишнинг тавсия қиламан.

Handwritten signature

Н. Каюмов филология фанлари бўйича
фатсафа доктори, Ўзбекистон-
Финландия педагогика институти
«Бошланғич таълим методикаси»
кафедрасининг катта ўқитувчиси.

Handwritten signature

